

cum S. Thoma testificationem necessariam ad impediendum grave damnum communitatis. Tunc enim secretum est de illicita, excepto sigillo sacramentali, quod in nullo casu revelari potest. Qui viderat delictum, & postea juravit se illud non revelaturus, obediens precepto Superioris debent, quamvis de damno proximi avertendo non agatur, quia juramentum illud est contra jus Superioris. Continuo enim ac quis rem scivit, nascitur jus in Superiore ad interrogandum, & posterius juramentum est de re illicita respectu Superioris, quamvis servandum sit secretum juramentum respectu aliorum. Immunes testes sunt a testificatione, quando ex eadem ipsis vel confanguineis inmiuet grave damnum, nisi vel publicum bonum, vel proximi damnum ex charitatis precepto impedire teneris. Nam leges humanae absolute, & exceptis quibusdam casibus, non obligant cum detrimento valde gravi. Pater, filius, maritus, uxor, fratres, sorores, confanguinei, affines delinquentis usque ad secundum, & juxta plures usque ad quartum gradum non tenentur testificari, ut conservetur domestica concordia. Excipiuntur semper casus haeresis, lese majestatis, prodicionis patriae, &c. Aliiubi, eximuntur quoque famuli a testimonio ferendo contra dominum.

V. QUÆST. III. *Quandam testis graviter peccat, & tenetur ad restitutionem?* RESP. Peccat 1. si ut verum adfirmat quod certo non scivit. 2. Si occultet verum sibi notum legitime interroganti. 3. Si falsum testetur, quia, ut Prov. 21. dicitur, *testis mendax peribit.* 4. Qui falsa instrumenta scribunt, aut vera lacerant. 5. Qui aliquam syngrapham, vel scripturam adulterant. Isti omnes ultra peccatum grave, tenentur compensare omnia damna quae inde sequuntur. 6. Qui bona fide testimonium falsum dixit, tenetur illud retractare. Regula tandem generalis esto. Judices sunt custodes, & defensores societatis, & boni publici. Omnes subditi parere suis Superioribus, dum legitime præcipiunt, tenentur. Nec privati judicare valent, quando legitime præcipiunt, sed obedire isti debent. Quamobrem dum citantur etiam generationem, nequeunt se occultare, vel fugam arripere; sed sistere se ante tribunal debent.

§. V.

De Obligationibus Advocatorum, aliorumque fori ministrorum.

I. QUÆST. I. *Quae sint Advocatorum obligationes?* RESP. Primum omnium scientiam, & peritiam habeant Advocati necessarium est, quae valeant exercere suam professionem. Regula practica istius scientiae designari nequit. Advocati experrecti sunt oportet, acutoque ingenio, atque eloquentia vi præditi. Qui ingenio tardi sunt, & lingua sterili, gravissimo periculo se exponunt, non secus ac illi, qui natura pauci, debiles, & meticulosi bellum suscipiunt.

II. Audita clientis causa; ejusdem æquitate,

tem, vel injustitiam manifestare Advocatus debet, nullo habito respectu ad proprium lucrum. Utinam qui Advocati professionem suscipiunt, haberent undè viverent sine professione, ne pecunia coacti acceptarent causas quaslibet, ut victum, & sustentationem sibi comparant. Sæpè dignoscunt non pauci injustitiam causae, verum si eam patefaciunt, dimittuntque clientes, non habent undè vivant. Heinc inopia alicubi facit sibi ut probabilem depingunt causam quæ aperte injusta est.

III. Debet Advocatus pro causæ qualitate studium adhibere, & diligentiam, ut causam victoriam apud judicem assequatur: & hoc ex officio exequi astringitur, cum stipendio conductus sit.

IV. Sinceri, & ingenui sint oportet Advocati: alieni à fraudibus, à conviciis, a protractionibus, à falsis probationibus, ab injuriis contra partem adverfam. Non debent accipere nisi justum stipendium vel à lege, vel à justa consuetudine taxatum. Vetitum Advocato est pacisci cum cliente de aliqua parte rei controversæ, si vincat. Quia hinc aniam arripet per fas, & nefas victoriam assequendi, omni ad justitiam sublato respectu.

V. QUÆST. II. *An liceat Advocato defendere causam minus probabilem?* RESP. Adfirmat aliqui. Paucis rem perscringant. Peccat 1. Advocatus, si defendit causam cognitam injustam. 2. Si defendat causam minus probabilem. Si causa civilis sit æquè probabilis, potest eam tractare ante judicem: sed debet sincere monere clientem de periculo amittendæ litis. Quando enim jura apparent æqualia, tunc utraque pars habet jus proponendi rationes suas. Hoc tamen verum est, quando clientis est possessor. Si enim adversarius sit possessor, nequit Advocatus defendere clientem contra possessorem. Quoniam quando jura sunt paria, atque adeo causa dubia, melior est conditio possidentis. Ut Advocatus queat licitè defendere clientem contra possessorem, oportet ut judicet causam suam esse certam, & evidenter probabiliorē, & talem judicij apparituram. Dum autem eadem dubia apparet, nequit eam judicare probabiliorē, & quidem evidenter. Cavere sibi Advocati debent ne aviditas, & cupiditas lucrandi induat opinionem defendendam gradu majoris probabilitatis quem non habet.

VI. Heinc peccant Advocati, & tenentur ad restitutionem: 1. si imperiti, & non satis idonei exercent talem professionem: 2. quando defendunt causam cognitam injustam: 3. si indiscriminatim causas defendendas suscipiunt non considerata, & quidem severe, & mature eandem justitiam: 4. si in progressu litis, cognate injustitia, non monent clientem, ut desista à lite: 5. si parti adverfam revelent secretum clientis: 6. si ob ejus imperitiam, negligentiam, aut malitiam clientis causa cadat, vel expensas superfluas faciat: 7. si causæ expeditionem plus justo differat: 8. si clientis periculum pendendæ litis clarè, & perspicuè non manifestet, &

multò

multò pejus, si eum vanis promissionibus aliant, ut litem intrent: 9. si in defendenda lite utantur falsitate, fraude, falsis testibus, scripturis apocryphis, aut adulteratis: 10. si plures causas suscipiant quam expedire rectè valeant, & cuique impendere debitum studium: 11. si scripturas suas plus justo extendant, ut majus pretium accipiant: 12. si falsa crimina parti adverfam imponant, vel vera, sed occulta revelent, vel injustis cavillationibus vexent. 13. Peccant tandem contra charitatem, si pauperum gravi vel extrema necessitate laborantium causas gratis non defendant.

VII. Cæteri procuratores, scribæ, notarii, secretarii omnes diligenter exercere suum officium ex justitia, cum stipendium accipiant, tenentur. Peccant quoque isti pro diversitate officii, si litem injustam sodeant; si scripturas sine necessitate multiplicent; si secreta partium violant; si scripturas falsas repræsentent, aut veras adulterent.

VIII. Pauca adjiciam quæ spectant medicos, pharmacopolas, & chirurgos. Peccat 1. medicus, & chirurgus, si absque opportuna scientia artem medendi exercent: 2. si negligentes sint in morbis curandis: 3. si plures infirmos curandos suscipiant, quin valeant omnibus opportune assistere: 4. si remedia tutiora, vel saltem probabiliora adhibere negligant: 5. si curam infirmi protrahant, ut reditus multiplicent: 6. si pauperum morbos curare omitant: 7. si graviter decumbentes monere prætermittant ut sacramenta suscipiant, quom S. Pius V. statuerit ne medici visitent infirmum, nisi post tertium diem de ejusdem confessione sacramentali ipsis constet: 8. si pendentes occultos morbos infirmorum evulgent.

IX. Quæ dicta sunt de recentis professionibus, applicanda sunt cæteris artificibus proportionem servata. Omnes enim & pharmacopolæ, & cæteri artifices peccant, si necessaria artis suæ notitia destituti talem artem exercent; si fraudes dolose adhibeant. Quilibet enim ars suas peculiares fraudes habet. Quare periti Confessarii erit suos penitentes severè examinare super recta administratione propriæ artis.

LIBER X.
DE SACRAMENTIS NOVÆ LEGIS
DISSERTATIO I.

De Sacramentis generatim.

CAPUT I.

Propositiones ab Ecclesia damnatae.

Alexander VII. damnavit sequentes.

I. **D**uplicatum stipendium potest Sacerdos pro eadem Missa licitè accipere, applicando Tom. II.

petenti partem etiam specialissimam fructus ipsius celebranti correspondentem, idque post decretum Urbani VIII. Est 8.

II. Post decretum Urbani potest Sacerdos cui Missa celebranda traduntur, per alium satisficere, collato illi minori stipendio, alia parte stipendii sibi retenta. Est 9.

III. Non est contra justitiam pro pluribus sacrificiis stipendium accipere, & sacrificium unum offerre; neque etiam est contra fidelitatem, etiam si promittat promissione retiam juramento firmata, dari stipendium, quod pro nullo alio offeram. Est 10.

IV. Mandatum Tridentini factum Sacerdoti sacrificanti ex necessitate cum peccato mortali, contenti quamprimum, est consilium, non preceptum. Est 8.

V. Illa particula quamprimum intelligitur, cum Sacerdos suo tempore confisibitur. Est 39.

Innocentius XI. sequentes confixit.

VI. Non est illicitum in sacramentis consentendis sequi opinionem probabiliter de valore sacramenti, relicta tutiore, nisi id veteri lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi. Hinc sententia probabilis tantum utendum non est in collatione Baptismi, Ordinis sacerdotalis, aut episcopalis. Est 1.

VII. Urgens metus gravis est causa iuxta sacramentorum administrationem simulandi. Est 29.

VIII. Frequens confessio, & communio etiam in his qui gentilitate vivunt, est nota prædissimulationis. Est 56.

Alexander VIII. sequentes.

IX. Sacrilegi sunt iudicandi qui jus ad communionem percipiendam præterdunt, antequam condignam de delictis suis penitentiam egerint. Est 22.

X. Similiter arceudi sunt à sacra communione quibus nondum inest amor Dei purissimus, & omnis mixtionis experti. Est 23.

XI. Valuit aliquando baptisimus sub hac forma collatus, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, præmissis illis verbis, Ego te baptizo. Est 29.

XII. Valet baptisimus collatus à ministro, qui omnem ritum externum, formamque baptizandi observet; intus vero in corde suo apud se resolvit: immo intendendo facere quod facit Ecclesia. Est 30.

CAPUT II.

Propositiones laxa Casuistarum.

I. **P**lacroix lib. 6. p. 1. n. 102., Dicendum est... cum non peccare mortaliter qui, in mortali forma sacramenti inchoat, dum, modò ante expressionem ultimæ partis essentialis sit in statu gratiæ; quidquid in contrarium dicant Averia, & alii.

II. P. Mattheus Moya in quest. selecti. tom. 1. tr. 4. Miscellane. quest. 2. §. 3. n. 13. & 14., Non est cur ob metum, saltem mortis, non liceat simulatione hujusmodi in omnibus sacramentis uti. Hinc si hereticus (non in odium fidei) minaretur mortem Sacerdoti, nisi omnem

G

urbe solent dici v.g. pro ducentis julis: si quis, inquam, per industriam suam mittat, seu earum ad aliam urbem, ubi intra expositulatum tempus dicantur pro centum julis: puto enim non esse improbabile, posse talem procuratorem retinere sibi alios centum. Ratio est, quia sumi potest paritas à seruo, qui per extraordinariam industriam (nam ad ordinariam, & moralem obligatur ex ipso sanuatu) per suum laborem emit res minoris quam valeant communicare in foro: potest enim retinere quod superest, utpotè fructum suæ industriæ.

Pari ergo modo in casu nostro. XXIX. P. Dominicus Viva in *Trut. in prop. Alex. VII. n. 8.*, Præterea si collectores elemosynarum pro Missis sint Sacerdotes, & non tradantur his Missæ celebrandæ, sed se habeant, ut laici, qui curant Missarum celebrationem, poterunt ex Nav. Cord. Tambur. probabiliter contra Pelliz. Soto *lib. 9. de Justit. quest. 3.* moderatam pro labore mercedem ex datis pro Missa suscipere, cum id videatur licitum jure naturæ.

XXX. P. Lacroix *lib. 4. n. 1342.*, Pontifices sciunt sententiam que ejusmodi obligationem attentionis internæ negat, defendi; & tamen, cum faciliè possent, non contradicunt. Ergo agnoscunt legem illam non esse certam: ergo nec obligat; sed libertas nostra est in possessione contra eam.

CAPUT III.

De Sacramentis novæ legis lata per Christum.

I. QUÆST. I. Quid sit Sacramentum novæ legis? RESP. Est signum rei sacræ in quantum est sanctificans homines, inquit 3. p. q. 60. art. 2. S. Thomas, Sacramentum itaque reducitur ad genus signi sensibilis. Signum autem, subdit S. Augustinus *lib. 2. de Doctr. Christ. c. 1.* est res præter speciem quam ingerit sensibus, aliquid aliud faciens in cognitionem venire. Signum aliud insensibile, ut est character, quem imprimunt Baptismus, Confirmatio, & Ordo; aliud sensibile, quod sensibus percipitur, ut est ablutio baptismalis. Rursus signum aliud naturale, aliud à libera voluntate institutum.

II. Sacramenta novæ legis sunt signa non speculativa, sed practica à Deo instituta, quæ significant gratiam quam producant.

III. QUÆST. II. Quenam sunt partes Sacramentorum novæ legis? RESP. Duæ, materia, & forma. Hæc nomina non occurrunt in præcis Patribus. Vocabula tamen ista adoptavit Ecclesia tum Græca, tum Latina, utpotè rei sacramentariæ explicandæ accommodata. Materiam nomine non modo res ipse sensibilis, sed actiones quoque sensibiles, ut unctio, ablutio, confessio, consensus natus, vel verbo expressus intelliguntur. Materia alia remota, ut aqua in Baptismo, alia proxima, ut ablutio.

IV. QUÆST. III. Materiam, & formam Baptismi, & Eucharistiæ determinavit, ne Christus

Dominus? RESP. Adfirmant Theologi omnes, Christum determinasse non modo generatim, sed in specie etiam hujus duplicis sacramenti materiam, & formam. Nam aquam pro materia Baptismi determinatam esse à Christo, testatur S. Joannes c. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, &c.* Materiam similiter Eucharistiæ panem, & vinum determinasse Christum, testatur S. Matth. c. 26. & cæteri Evangelistæ. Formam Baptismi designavit Christus his verbis:

Baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti: Matth. 28. Formam Eucharistiæ determinavit *Matth. 26. Hoc est Corpus meum. Hic est Sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum.* Et ad hoc quod attinet, nullum est inter Theologos dissidium.

V. QUÆST. IV. Aliorum quinque Sacramentorum determinavit ne Christus res, & verba in specie? RESPOND. Duplex est inter Theologos catholicos sententia. Prima adfirmat. Nam Confirmationis materia habetur Ador. cap. 8. *Tunc confirmavit manus super illos.* Materia sacramenti penitentis remota sunt peccata, proxima actus penitentis; forma vero Sacerdotis verba. Extremæ unctionis materia est olei unctio; forma oratio. *Infirmat qui in vobis? Inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orat super eum, ungetes eum oleo in nomine Domini.* Jacob. 5. Materia Ordinis est manuum impositio, forma oratio. *Hos statuerunt ante conspectum Apostolorum, & orantes imposuerunt eis manus.* Act. 6. Materia matrimonii est mutua corporum traditio. *Erunt duo in carne una.* De forma suo loco dicetur.

VI. Planum itaque est Christum Dominum materiam horum quinque Sacramentorum in specie determinasse. Ipse enim institutor est omnium Sacramentorum, ut definit *sess. 7. Tridentinum can. 1.* *Si quis dixerit, Sacramenta novæ legis non fuisse omnia à Christo Domino nostro instituta, anathema sit.* Et quamquam non definit Concilium, Christum esse immediatè institutorem, id consequi tamen necessariò videtur.

VII. Opponent secundæ opinionis auctores, qui contendunt Christum generatim, secus in specie designasse Sacramentorum Confirmationis, & Ordinis materiam. Quoniam, inquam, nulla habetur mentio christiatis, seu unctiois pro materia Confirmationis, *Act. cap. 8.* Neque septem primis Ecclesiæ sæculi instrumenta tangenda porrigebantur pro materia Sacramenti Ordinis. Respondent prioris sententiæ Theologi, impositionem manuum esse utriusque sacramenti materiam veluti essentialiam; unctioem verò, & instrumenta esse materiam accidentariam, seu accidentalem ritum ab Ecclesiâ additum. Addunt, in Confirmatione christiatis adhibitum fuisse primis Ecclesiæ sæculi: instrumenta ritum esse Ecclesiæ Latinæ, cum Ecclesiâ Græca sola manuum impositione conferat sacros Ordines. Et tamen Ecclesiâ Latinæ ratas habet sacras Ecclesiæ Græcæ Ordinationes. Ergo in utraque Ecclesiâ manuum impositio est materia essentialis, & cætera sunt ritus accidentales.

VIII.

VIII. QUÆST. V. Quæ mutatio materia, vel forma nullum reddat Sacramentum? RESP. Duplex mutatio: altera substantialis, altera accidentalis. Sola substantialis nullum reddit sacramentum. Hæc mutatio variis modis fieri potest. Aqua congelata conversa in nivem, in grandinem, licet physicè eadem sit, in sensu tamen theologico substantialè mutationem respectu Baptismi inducit, cum inepta fit ad usum abluendi. Christum benedictum in chrisma non benedictum mutatum substantialè mutationem inserit. Vinum naturale in vinum crematum mutatum non est apta materia Eucharistiæ. P. Claudius Lacroix *l. 6. p. 1. num. 24.* defendit vinum congelatum esse materiam Eucharistiæ, & laudat P. Suarez. Negant alii Theologi.

IX. QUÆST. VI. Quot variari modis forma sacramentalis potest? RESP. Octo enumerat Soto, 1. sit per divertum idioma. 2. per aliosque verbi additionem. 3. detractione alicujus verbi. 4. verborum corruptione. 5. verborum transpositione. 6. interpolatione verborum. 7. verbis synonymis. 8. verbis æquivocis. Diveritas idioma, & diversa synonyma inducunt tantum mutationem accidentalem. Idem dicendum de verborum transpositione, & de additione, quæ sensum priorem non tollunt. Interruptio partium verborum non infert absolutè mutationem substantialè, nisi destruat sensum. Corruptio verborum initio vocis tollit sensum, ut patet in voce *Patris*, in qua si litteram P. in M. mutes, constringit vox *Matris*. In hinc autem vocis communiter non fit mutatio substantialis. Ut dignoscere queas fit ne substantialis, an accidentalis mutatio, præ oculis habe sensum obivium verborum. Quòd hic non mutatur; accidentalis mutatio est. Altera regula memoriæ hæreat. In sacramentis conferendis dum de valore agitur, tutior pars est amplectenda. Quæcumque verò deliberata mutatio sive in materia, sive in forma sacramentorum culpam secum deferat majorem, aut minorem juxta mutationis diverentiam.

X. QUÆST. VII. Licetumne est in perficiendis Sacramentis uti materia, aut forma dubia? RESPOND. In Sacramentis, quæ sunt necessaria necessitate mediè ad salutem, ut sunt Baptismus, & Penitentia, extema urgente necessitate, licitus est materiæ, vel formæ dubie usus, ut communiter Theologi docent. Extra casum verò extremæ necessitatis illicitus est ejusmodi usus; immò extrema etiam urgente necessitate illicitus talis usus in illis sacramentis, quæ non sunt necessaria necessitate mediè ad salutem.

XI. QUÆST. VIII. Licetumne est usus formæ conditionalis? RESP. Forma conditionalis hæc est: *Si nondum est baptizatus, ego te baptizo, &c.* Convenit penes Theologos primis Ecclesiæ sæculi incognitam fuisse formam conditionalem. Hæc obtinere cepit VIII. Ecclesiæ sæculo; & tandem sæculo XIII. apud omnes Latinorum Ecclesiæ hujus conditionalis formæ consuetudo, extrema necessitate urgente, communis evasit, & inserta est in corpore juris, auctoritate Gre-

Tom. II.

gorii IX. Primum adhibita fuit hæc forma in Baptismi collatione. Ante Tridentinum nulla mentio istius formæ in administratione Penitentis. Post Tridentinum plures auctores eam adhibere coeperunt etiam extra casum necessitatis, ut dum Confessarii dubitant, sit ne penitens sufficienter contritus. Qui mos mihi non probatur, & rejicitur loco suo. Extrema itaque urgente necessitate licitus est usus formæ conditionalis in Baptismi administratione. De Sacramento Penitentis dicitur infra.

XII. QUÆST. IX. Quot sunt Sacramenta novæ legis? RESP. Lutherani, & Calviniani duo hodie tantum admittunt sacramenta, Baptismus, & Eucharistiæ. Horum errorem damnavit Concilium Tridentinum *sess. 7.* & definit septem esse Ecclesiæ Catholicæ sacramenta, quæ sunt Baptismus, Confirmatio, Eucharistiæ, Penitentia, Extrema Unctio, Ordo, & Matrimonium. Obvia sunt Scripturarum testimonia, quibus numerus iste septenarius evincitur, quæque brevitatè causa prætereo.

XIII. QUÆST. X. Quenam sit sacramentorum efficacia in conferenda gratia? RESP. Concilium Tridentinum *sess. 7. cap. 8.* hæc definit: *Si quis dixerit per ipsa novæ legis sacramenta ex opere operato non conferri gratiam, sed solum fidem divinæ promissionis ad gratiam consequendam suscipere; anathema sit.* Duplex producendæ gratiæ modus, nempe *ex opere operantis, & ex opere operato.* Ex opere operantis productur, cum Deus illud conferit intuitu fidei, pietatis, seu meritè illius qui suscipit, aut administrat sacramentum. Gratiam ex opere operato produci dicimus, cum vi, & efficacia ipsius externi signi sacramentalis à Christo Domino instituti, & congruo modo applicati, præter suscipientis, vel administrantis meritum, reipà productur. Necessariò tamen requiritur ut homo sacramenta percepturus, fidei, & pietatis dispositionibus animam suam præparet.

XIV. Ignoranter, & malignè carpiunt heretici hæc phrasim *ex opere operato*, cum optima & necessaria sit ad illorum errorem constandam, & ostendendum Sacramenta novæ legis non esse mera signa externa, sed signa efficacia, quæ vi sua ex Christi passione derivata gratiam producant. Vide plura *tom. 8. lib. 1. diss. unic. cap. 8.*

XV. QUÆST. XI. Sacramenta novæ legis physicè, an moraliter gratiam producant? RESP. S. Thomas, & omnes ejus discipuli defendunt Sacramenta novæ legis, quæ, ut definit Tridentinum, ex opere operato gratiam producant, esse instrumenta physicè concurrentia ad gratiæ productionem. Hæc sententia est conformior Tridentino, & probabilior mihi videtur. Sed cum scholastica sit, & ad mores formando parum utilis, eam longius non discutio. Vide plura loco citato.

XVI. QUÆST. XII. Quenam sit gratia quam novæ legis sacramenta conferunt? RESP. Duplex gratia, habitualis, & actualis. Illa quidem inherens animæ, & permanens; hæc motu tran-

G 3

sions

nem panem in foro existentem consecraret; postea ille consecrationis verba proferre absque intentione consecrandi, absque ulla peccata contra religionem, vel iustitiam, & absque qua ulla mendacii labe.

III. Joannes Sanchez in select. disp. 35. n. 6. Nec obstat aliquos adorare talem panem, tamquam consecratum: erit enim idololatria, materialis, quam Sacerdos in illo casu vitare non tenetur.

IV. P. Hieronymus Llamas in Method. 1. part. c. 1. §. 5. & part. 2. c. 2. §. 12. apud Leandrum de SS. Sacramento part. 1. tract. 1. disp. 6. q. 8. Ad alia administrata sacramenta, immo & Eucharistiam sacram aliis dandam non creditur obligare preceptum contritionis, quia qui sacramentum administrat in mortali, non ponit obicem gratiae... ergo non est nova culpa, cum datur sacramentum non sit recipiens. Granados ibidem probabiliter reputat hanc opinionem.

V. Torrecilla tom. 2. Sum. tr. 4. disp. 1. cap. 5. n. 5. Capax est baptismi infans in utero matris, etsi nulla eius pars in lucem prodeat, dummodo aqua introduci ibi possit.

VI. Idem ibidem disp. 2. c. 7. n. 3. Nullum est peccatum Sacramentum Confirmationis non recipere, etiam in eo qui commode potest, nisi ex contemptu illud omittat. Nec illud contemnere est iudicandum, nisi illud non recipere eo fit vel quia parvi momenti, vel indignum sibi, vel ut puerile id habeat.

VII. Idem ibid. c. 3. n. 8. Necessitate sacramenti in confirmatione non requiritur quod unctio fiat digito Episcopi: sufficit enim ad valorem quod aliquo instrumento fiat.

VIII. P. Dominicus Viva in Curia. Tobol. part. 5. qu. 3. art. 2. n. 6. Respondeo cum communi apud Dianam... non esse mortale illud (Sacramentum confirmationis) nolle suscipere, praeter contemptum & scandalo. Immo ex Trull. & Henr. contra Navar. apud Coninch. nec veniale quidem, cum nullibi extet preceptum de illo suscipiendo.

IX. P. Lacroix lib. 6. part. 1. dub. 3. n. 395. q. 72. Quod preterea notandum sit circa necessitatem confirmationis? Res. Fuisse olim preceptum ecclesiasticum ut susciperetur Confirmationem, colligit Dicastillo hic num. 105. ex variis Conciliis, & dictis SS. PP. Recte autem docet dub. 10. cum communi per defuetudinem nunc desisse illud preceptum.

X. P. Thomas Tamburinus lib. 3. de Confirmatione. cap. 3. §. 4. n. 2. Non tamen idem peccant nec mortaliter, nec venialiter, si citra contemptum, vel quid simile, data occasione, id negligant: quia de hoc nullum apparet preceptum: quod est sententia Suarez... contra Cajetanum, & alios nonnullos, putantes esse veniale. Unde non est spales. adhibenda Leandro... qui trahit ad se Suarezium, quasi concedentem esse veniale.

XI. Sylvester verb. Eucharistia 3. §. 1. Vi- detur mortale in tali articulo (mortis) con-

temnenti, id est negligenti communicare... sed quia sumptio Eucharistiae non est ex necessitate salutis, sed ex statuto Ecclesiae, id est verius est, hoc non esse mortale, ubi sola negligentia est in causa.

XII. P. Paulus Layman lib. 5. tr. 4. c. 5. n. 4. Infirmus paulo ante, puta octo vel decem diebus, communicavit, cum sanus esset, & nihil de mortis periculo cogitans: tunc non tenetur iterum communicare in morbum lapsus.

XIII. P. Didacus Nugno Cabazudo in 3. part. D. Thom. q. 72. art. 8. dub. 2. Fideles non habent divinum preceptum suscipiendi Sacramentum Confirmationis... Nullum est postquam preceptum ab Ecclesia de Sacramento confirmationis... Per se loquendo non est peccatum etiam veniale non velle suscipere hoc sacramentum.

XIV. P. Mathæus Moya in quest. select. tom. 1. tr. 4. Miscellan. de Sacram. quest. 11. n. 7. Unde facile diluitur fundamentum asserentium esse peccatum veniale, eod quod sit spiritualis, quodam prodigialiter se private tanto fructu hujus sacramenti (confirmationis) quando quis commode percipere potest. Quae quidem ratio nimium probat, ac proinde nihil.

XV. Idem ibidem n. 11. Ex eo quod non detur preceptum confirmationis per se loquendo, inferunt non esse veniale eius omissionem... ergo ex eo quod nullum detur preceptum prohibens suscipere ordines, non praecedente confirmatione, inferunt similitur non esse veniale ante confirmationem illos suscipere.

XVI. PP. Salmanticenses tr. 1. c. 7. p. 2. n. 107. Immo si confessionem sacramentalem in peccato mortali tantum audiat, dummodo habeat propositum confitendi, vel habendi actum contritionis, antequam verba absolutionis proferat (non peccat mortaliter) ut dicunt Henriquez, & Diana.

XVII. P. Leander tr. 7. disp. 9. q. 6. Ego verò sub distinctione respondeo. Si particula enim (in verbis consecrationis) omittatur ex contemptu formalis, mortale erit illud omittente: re: quia contemptus formaliter est directè se opponere precepto Superioris, quod est mortale. Si verò omittatur ex contemptu materialis, non nempè quia preceptum est de re levi, tunc non erit mortale illud omittente.

XVIII. Idem loc. citato disp. 7. q. 61. In casu quo maritus miraretur mortem uxori, nisi communicet, ut sic suspensionem poterit simul abijcere: tunc enim optime poterit simulare se sacramentaliter confiteri: quia in eo casu optime potest absque mendacii crimine uti equivocatione: ergo & Sacerdos etiam similiter se hostiam in os ejus immittere.

XIX. P. Claudius Lacroix lib. 6. part. 1. de Euchar. 346. §. 4. Docent Suar. Valq. Say. Matchant. Nugn. Lugo. n. 130. Diana part. 2.

14. res. 61. Dicastillo. n. 155. Awer. §. 5. Joan. Sanch. d. 31. n. 12. Gob. n. 440. Pelliz. de Regular. t. 6. cap. 1. n. 69. Leander n. 385. & in hoc conventionit fecerit omnes, inquit Moya. 1. 4. §. 1. citans valde multos, quod Sacerdos non tenetur hoc precepto, si habens copiam Confessarii non sit confessus ex malitia: quia licet gravius peccet, tamen in preceptis positivis non valet argumentum à minori ad majus, vel ad simile, uti cum communi Lugo in Resp. Mor. lib. 4. dub. 47. n. 5. Tridentinum autem loquitur de eo, qui necessitate urgente celebravit sine confessione pravia. Sed si fuerit copia Confessarii, non fuit necessitas urgens celebrandi absque confessione pravia. Ergo nec tunc tenetur ad confitendum quamprimum, licet sententia ista probabilis.

XX. P. Thomas Tamburinus lib. de Method. commun. c. 1. §. 6. n. 50. In casu dubio an verba aliqua legis preceptum obligans importent, an consilium, tanquam regulam certam ponunt Doctores, reputanda esse consilia, & non precepta: & ratio est, quia cum lex sit gravis, & onerosa, semper in benigniorem subditorum partem est intelligenda. Adde quod in dubio melior est conditio possidentis. Ergo in dubio, lex ne sit obligans, an non obligans, melior est conditio humane libertatis, quæ à tali obligatione immunis est.

Num. 51. Tercio quia optabile est, ut enixè optat Navar... à legislatoribus neminem obligari ad peccatum, & jurat humanos leges sub precepto obligantes diminueret, ne tanta preceptorum multitudo Hebræis peiores efficiatur. Quare hoc de quo agimus preceptum (confitendi quamprimum) diminueret etiam opere preteritum est.

XXI. Idem Tamburinus loc. c. §. 7. n. 56. De laico non est difficultas: satis enim est, si eliciat immediatè ante ipsam sumptionem: & quia sumptio, seu manducatio substantialiter fit, cum cibum deglutimus, seu trahimus, non autem dum ille est in ore, quando solum initiatur est sumptio; ideo probabilissimum puto, satis esse, si actus contritionis fiat, cum ore habeat sacramentalis hostia. Ita de Lugo de Euchar. disp. 12. num. 22. Hurtad. de Euchar. disp. 8. allicque.

XXII. Idem ibid. n. 59. Quamvis nonnulli cum Layman asserant, Sacerdotem mortali crimine deturpatum mortaliter delinquere, si Eucharistiam fidelibus porrigat, tamen id aliqui merito negant, ut Vazquez, quem citat, & sequitur de Lugo disp. 8. de Sacram. in com. sect. 9. quia tunc Sacerdos non conficit sacramentum, sed solum dispensat consecratum, ad quod tanta dignitas nequaquam requiritur. Idemque est de Diacono, quando ex speciali Sacerdotis commissione sacram Eucharistiam aliis porrigit: siquidem tunc non conficit, sed solum dispensat. Si ergo probabile id est, quanto magis probabile fiet mortalem culpam non esse illum attingere?

XXIII. P. Leander q. 7. disp. 7. q. 50. An Tom. II.

Sacerdos qui in ipsa actione sacrificandi recordatur peccati mortalis, aut forte illud commisit, tenetur postea ex vi dicti precepti quamprimum confiteri? Probabiliter respondeo, non teneri eo precepto, quia Concilium fuit locutum de Sacerdote, qui necessitate urgente, absque pravia confessione celebravit, id est de Sacerdote, qui necessitate coactus non pramisit confessionem, antequam ad celebrandum Sacramentum accederet: hoc enim clarè significant illa verba pravia confessione, id est confessione ante Missam: non verò de Sacerdote, qui celebrando commisit peccatum, aut illius recordatur. Ergo quantumvis tunc confecerit, atque communicet absque confessione, non tenebitur postea quamprimum confiteri. Sic Vazquez disp. 208. cap. 3. n. 20. Sayrus, Diana.

XXIV. Idem Leander ibid. q. 32. Si Sacerdos est pauper, & vivit ex consueta elemosyna Missæ, verè in eo reperitur necessitas corporalis, quæ sufficiens est ad celebrandum sine pravia confessione.

XXV. P. Tamburinus lib. de Meth. com. c. 1. §. 10. n. 71. An sit casus, in quo communicare quis sine confessione, & etiam sine contritione, atque adeo in peccato mortali possit? Tam benigna sunt viscera misericordie Domini, ut non dedignetur excusare aliquando peccata nostra. Invenio enim unum vel alterum casum, in quo quis purissimam communionem in peccato sumere sine peccato possit.

XXVI. Idem loc. cit. n. 72. Etiam ex supradictis constat Sacerdotem, qui incepta bona sive Missa, recordatur se mortalis culpæ reum debere elicere actum saltem à se existimatæ contritionis. Sed jam si non possit, seu experietur actum illum sibi valde difficultem, quid agat? Confiteri non potest, conteri nequaquam valet, Sacrificium inchoatum relinquere ob infamiam sibi reluctantem difficillimum est. Quid ergo ab anima sic affecta superest extorquendum? Probabile esse ex aliquorum sententia iudico, hunc non peccatum mortaliter, si cum hujusmodi conscientia peccati mortalis, & cum eo dolore quem tunc potest elicere, Missam prosequatur, confecerit, communicetque. Ita Vazquez de Euchar. disp. 207. c. 1. n. 34. Hurt. disp. 9. de Euchar. d. 1. De Lugo de Sacram. d. 9. sect. 1. n. 8. Ratio est, quia preceptum dignè communicandi non videtur tam arctè fidelesstringere, ut cogat Sacerdotem cum tanto voto decorare ab incepto sacro discedere. Tum autem ejusmodi Sacerdos non acquirit gratiam, sed tamen non peccabit.

XXVII. Idem Tamburinus ibid. n. 73. Idemque erit de laico qui jamjam recepturus sacramentum ante linteum, nec lub aliquo pretextu, se se removere valet, peccati mortalis recordatur, nec conteri possit. Ita ibi: par enim est ratio. Notent hanc doctrinam scrupulosi, animoque semper timidi.

XXVIII. Idem ibid. 3. Miscell. Missæ celebr. c. 1. §. 5. n. 15. Si quis, cum sit procurator, ut centum v. g. Missæ celebrentur, quæ Missæ in hac urbe

tionis dicitur. Gratia quæ sacramentorum vi confertur, est quod intrinsecus animæ hærens, distinctum à motione fluente, & transitoria, ut definitum est in Concilio Tridentino *sess. 6. c. 11.* adversus hæreticos, qui sola exteriori imputatione justificari impios effutiant. Si quis dixerit, homines justificari vel sola imputatione iustitiæ Christi, vel sola peccatorum remissione, exclusa gratia, & charitate, que in cordibus eorum diffunditur, atque illis INHÆRET; anathema sit. Fufius id explicat *c. 7.* Abstulit Concilium à verbo habitus, & qualitatis; sed definitivè gratiam esse quid intrinsecus animæ inhærens.

XVII. QUÆST. XIII. An Sacramenta novæ legis præter gratiam sanctificantem peculiarem aliquam gratiam, que sacramentalis dicitur, conferant? RESP. Duplicem distinguunt Theologi gratiam. Unam omnibus sacramentis communem, alteram cuique propriam. Communis sententia est singula sacramenta præter gratiam sanctificantem omnibus sacramentis communem, peculiarem aliquam gratiam conferre. Istius gratiæ peculiaris notio, occulta nobis est. Eam ex se sacramenta æqualem conferunt quando eadem omnino dispositio est ex parte suscipientium. Si diversa sit dispositio, majorem, aut minorem producant.

XVIII. QUÆST. XIV. An Sacramenta vivorum per accidens producant primam gratiam? RESP. Sacramenta mortuorum sunt Baptismus, & Pœnitentia, quæ per se producant primam gratiam. Alia Sacramenta vivorum dicuntur, quia vivos in gratia præsumunt homines, & hæc per se secundam gratiam conferunt. Disputant Theologi, num hæc Sacramenta vivorum per accidens conferant primam gratiam valeant? Adfirmat communis sententia cum S. Thomas 3. p. q. 79. a. 3.

XIX. QUÆST. XV. An Sacramenta novæ legis imprimant characterem? RESP. Præter effectum gratiæ tria novæ legis Sacramenta, Baptismus, Confirmatio, & Ordo imprimunt characterem, ut omnes catholici docent contra novatores hæreticos, quorum errorem damnavit Tridentinum *sess. 7. cap. 9.* Character iste est quid reale permanens in anima indelebiter. Curiosas, & inutiles Scholasticorum hæc de re quæstiones prætere.

XX. QUÆST. XVI. Quomodo differant Sacramenta novæ legis à Sacramentis veteris legis? RESP. Sacramenta evangelica discrepant pluribus ritibus à Sacramentis mosaicis. Sacramenta veteris legis ex opere operantis dumtaxat gratiam conferbant, ut communis docet sententia; evangelicæ verò eam producant ex opere operato, ut vidimus. Mito plura alia discrimina.

XXI. QUÆST. XVII. An Christus Dominus immediatè omnia Sacramenta instituit? RESP. Antiquorum Scholasticorum aliqui propugnant, Apostolos ex Christi confessione aliqua instituisse Sacramenta. Sed communis, & vera sententia docet, omnia, & singula Sacramenta immediatè à Christo Domino instituta esse. Innumera sunt Scripturarum testimonia, quæ hoc evincunt. S. Paulus 1. Corinth. 3, inquit: *Quid est*

Apolo? quid verò Paulus? Ministri ejus cui credidistis. Et rursus *cap. 4.* *Sic nos existimet homo ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei.* Et tandem *sess. 7. c. 1.* Tridentinum definit: *Si quis dixerit, Sacramenta novæ legis non fuisse omnia à Jesu Christo Domino nostro instituta, anathema sit.*

CAPUT IV.

De Sacramentorum ministris.

I. QUÆST. I. Quinam sint Sacramentorum ministri legitimi? RESP. Solus homo viator est minister idoneus Sacramentorum. Non tamen omnes, sed illi tantum qui in Ecclesia legitime ordinati potestatem habent administrandi Sacramenta, ut omnes Catholici docent adversus Lutheranos.

II. QUÆST. II. Utrum intentio in perficiendis Sacramentis requiratur in ministris? RESP. Intentio est voluntatis propositum, quo minister de liberat Sacramentum conferre. Triplicem distinguunt Theologi intentionem. Altera habitus dicitur, que est quedam prompta facilitas operandi. Altera actualis, que est præsens animi applicatio ad opus, quod re ipsa agitur; v. g. Sacerdos dum confert Sacramentum actu cogitat de eo conferendo, & re ipsa intendit illud ministrare. Tertia tandem est virtualis, que ex præcedente actuali manat, que non est per contrariam intentionem retractata, neque per longum tempus interrupta.

III. Convenit penes omnes Catholicos habitus intentionem non sufficere ad Sacramentum perficiendum, nec actualem esse necessariam, sed sufficere virtualem. Lutherus ministris Sacramenta conferre docuit, etiam jocantes, & ludentes baptizent, securasque, & mimos se prodant. Errorem hunc proseripsit Leo X. & tandem *sess. 7. cap. 11.* Tridentinum definivit: *Si quis dixerit, in ministris, dum Sacramenta conficiunt, & conferunt, non requiri intentionem saltem faciendi quod facit Ecclesia; anathema sit.*

IV. Disputant Theologi, num præter intentionem quam vocant exteriorem, que ex verbis sermo prolatis consurgit, necessaria sit interior animi intentio. Negarunt quidam, contententes, ministrum validè perficere sacramentum dum sermo profert verba necessaria, licet interius dicat: *nolo perficere sacramentum.*

V. Hanc opinionem rejicit. Siquidem aut exterior administratio Sacramenti secundum ritum à Christo institutum peracta, natura sua, conclusa omni proterus intentione ministri interna, validum efficit Sacramentum, aut fecus. Si primum; ergo nullo modo administratio Sacramentorum ab interiore ministri intentione pendet. At hoc est damnatum à Tridentino. Si secundum; ergo necessaria est ministri intentio. Rursus. Aut minister sermo pronuntians format, & applicans materiam sacramentalem juxta ritum legitimum potest intendere oppositum facere ab eo quod facit Ecclesia, aut fecus? Si non potest, fed postea externa administratione sermo, cogitur velle facere

il -

illud quod facit Ecclesia, superfluum omnino est Tridentinum canon. Frustrà quippe præcipitur ponendum quod omittitè minister nequit. Juxta oppositam sententiam, posita externa sermo administratione, minister necessariò intendit facere quod facit Ecclesia: quia hæc exterior sermo administratione collidit, profragatque contrariam intentionem internam. Ergo frustra Tridentinum requirit ministri intentionem. Sed illam requirit. Ergo falsa est opposita opinio. Juxta sistema adversariorum sic formandum erat canon Tridentinus. *Si quis dixerit, in ministris, dum conficiunt Sacramenta, satis esse jocosam, & non requiri seriam administrationem, anathema sit.* Quid quod Tridentinum *sess. 14. can. 9.* damnavit administrationem jocosam, & alio canone jam rescripto requirit ministri intentionem? Duo ergo Concilium necessaria asserit, & seriam administrationem, & interiorem intentionem ministri.

VI. Alexander VIII. proseripsit sequentem thesism, n. 30. *Valet Baptismus celebratus à ministro, qui omnem ritum externum, formamque baptizandi observat; intus verò in corde suo apud se resolvit: non intendit facere quod facit Ecclesia.* Respondet Ivo in Canonibus Gallos rata non habere decreta Romana que à Pontifice tummo proximè non emanant. Sed hæc responsio inutilis est. Reponunt Serry, Milante, Le Drin, merito esse thesism proseriptam, quod absoluta sit, comprehendatque omnem ritum sive jocosum, sive serium. Sed hæc responsio falsa videtur. Damnatur in hac thesi doctrina, qua docetur, non requiri intentionem: intus verò in corde suo dicat, non intendit. Quid ergo pœnitentæ cavillaris de externa sermo administratione, si thesis proseripta perspicuè excludit intentionem animi intentionem? Ineptem ipse, si longius hanc protraherem quæstionem. Lege tom. 8. *Diff. unic. cap. 11.* ubi omnia adversariorum sophismata convulsa invenies.

VII. QUÆST. III. Ut validum sit Sacramentum, requiritur ne in ministro fides, aut intentio producat effectum sacramentalem? RESP. Sententia Ecclesiæ temper fuit, in Baptismo conferendo non requiri in ministro fidem, valideque ad hæretico, & infidelè confertur, dummodo ritus evangelicus servetur. Tempore S. Cypriani definita non erat veritas ista: idcirco S. Martyr litteras S. Stephani Papæ referavit. Omnes similiter fatentur non esse in ministro necessariam intentionem producenti effectum sacramentalem.

VIII. QUÆST. IV. An ad Sacramenti integritatem requiratur ut minister intendat facere id quod facit Ecclesia Romana? RESP. Negat communis, & vera sententia: fat enim est ut minister velit generatim facere quod facit Ecclesia Christi: quia huic intentioni generali non officit error privatus, quo quis credit Ecclesiam Lutheranam, Calvinianam esse orthodoxam, quia minister non agit ut persona privata, sed ut publica, nec privatus ejus error inficere opus Dei valet.

IX. QUÆST. V. An necessaria sit intentio actualis, vel sufficit virtualis? RESP. Dicitur supra est, non sufficere intentionem habitualem, nec requiri actualem, sed sufficere, & necessariam esse

virtualem. Quo modo perleveret hæc intentio virtualis, quandiu daret non retractata, explicari vix potest; sed ex circumstantiis, & prudentum judicio colligi potest. Qui somno, ebrietate, amentia capus baptizet, consecrat, &c. licet antequam caderet in ebrietatem deliberatè determinaverit baptizare, non baptizat, non consecrat: quia actio sacramentalis humana sit necessum est; actio autem ebrii, amentis hominis est, sed non humana; ut communis, & vera sententia docet.

X. QUÆST. VI. Validumne Sacramentum est forma conditionali administratum? RESP. Aut conditio est de re præterita, ut si non es baptizatus, ego te baptizo: aut de re præteriti, ut si canax es, ego te baptizo: aut de re futura, ut si crassina die rem alienam reddideris, ego te absolvo. Valere Sacramentum sub conditione de re præterita, vel præteriti, si conditio vera sit, fecus, si falsa, docent omnes. Sub conditione futura perfici Sacramentum nequit. Quoniam dum materia applicatur, & profertur forma, intentio præteriti suspenditur: si futuro tempore conditio erit, tunc non aderunt materia, & forma.

XI. QUÆST. VII. Peccantne legaliter Sacerdotes, qui sibi gravi culpe confessi, Sacramenta ex officio administrant? RESP. Adfirmant omnes idque perspicue 1. ad Tim. cap. 3. docet S. Paulus. *Prohibetur primo, & sic ministrent, nullum crimen habentes.* Et Concilium Tridentinum *sess. 13. cap. 7.* declarat, eam probationem necessariam esse, ut nullus sibi conficiat mortalis peccati, quantumvis sibi contritus videretur, absque præmissa sacramentali confessione, ad sacram Eucharistiam accedere debeat, quod à Christianis omnibus, etiam ab illis Sacerdotibus, quibus ex officio incumbit celebrare, hæc sancta Synodus perpetuò servanda esse decrevit.

XII. Peccatum istud mortale esse dicimus. Legatur Catechismus Tridentinum *part. 2. §. 23.* Qui tamen non ex officio, sed necessitate urgente culpa gravi inquinatus administrat baptismum, sive Sacerdos, sive laicus, non peccat mortaliter, ut docet 3. p. q. 44. a. 6. ad 3. S. Thomas. Sacerdos tamen administrans Sacramentum Pœnitentiæ etiam moriundo elicere actum contritionis debet, si sibi peccati mortalis conficiat. Sacerdos qui indignè celebrat, duplex crimen perpetrat: unum, quia indignè conficit; alterum, quia indignè suscipit Sacramentum.

XIII. QUÆST. VIII. An peccet mortaliter Sacerdos qui mortalis culpe reus Eucharistiam administrat? RESP. P. Lacroix *loc. cit. n. 94.* cum Vazquez, Lugo, Amico, Berna, Sporer, Illung, Diana, & aliis probabile esse docet, hunc non peccare mortaliter; & simul addit probabile esse juxta Suarez, Valentium, Gonet, & alios, peccare mortaliter. P. Viva q. 1. *art. 4. n. 4.* ait: *Non videtur improbabile quod docent multi, & graves auctores... apud Dianam, Sacerdotem administrantem Eucharistiam in mortali non peccare mortaliter.* Ritale Romanum jussu Pauli V. editum hæc n. 1. decernit. *Sacerdos ergo si fuerit peccati mortalis sibi conficiat (quod ab illi ad Sacramenti administrationem non audeat accedere, nisi prius corde penitent. Sed si habeat copiam Confessarii, & temporis, licetque*

79

ratio ferat: convenit confiteri. Accedit Catechismus Concilii Trid. p. 2. cap. 1. §. 26. ubi hæc statuatur. Pastores, alique Sacramentorum ministri... meminisse semper debent, Sacramenta divinitus quidem virtutem que illis inest, nunquam amittere; at vero inipare ea ministrantibus eternam perniciem, & mortem afferre. Sancta enim (quod semel atque iterum, ac sequis admonere oportet) sancte, & religiose tractanda sunt.

XIV. Quid ergo obdrudunt PP. Lacroix; & Viva graves auctores? Qui sunt isti graves auctores? An prefertendi Rituali Romano, & Catechismo Romano, seu Tridentino? Hi sunt graves auctores, quos sequi debemus, ut Ecclesia nos admonet. Jure ergo rejicienda est tamquam falsa præfata opinio. Falsam quoque existimo alteram opinionem ejusdem P. Lacroix, qui loc. cit. num. 96. afferit; Episcopum non peccare mortaliter christum in mortali consecrante.

XV. QUÆST. IX. Peccatne Sacerdos qui in peccato mortali audit confessionem? RESP. Putat non nemo, eum non peccare mortaliter qui in mortali formam Sacramenti inchoat, dummodo ante expressionem ultimæ parti essentiali sit in statu gratiæ. Quid hic mirari magis debeamus, num speculationis vim: an doctrinæ novitatem, cæteri judicent. Non peccat Sacerdos qui gravi pollutus scelere inchoat formam sacramentalem? An inchoans formam non est minister Christi? Cur initium istud sacrilegum non erit? Dum eam inchoat in mortali, periculo gravissimo se exponit eandem in mortali complendi. In instanti ne eliciet acrum perfectæ contritionis, adeo difficilis? Verum quid fufius refello opinionem seipsa corruentem?

XVI. Contendit quoque P. Lacroix, Diaconum solemniter, & ex officio ministrantem Eucharistiam non peccare mortaliter, si sit in peccato mortali. Hanc patet opinionem falsam reputo, & oppositam in 4. diff. 24. q. 1. n. 3. q. 5. docet S. Thomas. Quicumque autem cum peccato mortali aliquod sacramentum officium petrat, non est dubium quin illud indignè faciat. Unde patet quod peccat mortaliter.

XVII. Cajet. Merbesius, Farvaquesius, Torney, Bouchat, Henricus à S. Ignatio, & alii docent, concionatores peccato mortali inquinatos peccare mortaliter verbum Dei prædicantes. Hanc eandem sententiam docere videtur S. Thomas in 4. diff. 19. q. 2. a. 2. ad 2. Vide tom. 8. lib. 1. diff. unica cap. 11. n. 5.

XVIII. QUÆST. X. An minister sibi peccati mortalis confusus, teneatur confiteri sacramentaliter antequam Sacramentum administret, si adstet copia Confessarii, & non urgeat necessitas succurrendi periculis? RESP. Negant plures, & præsertim P. Viva q. 1. art. 4. n. 4. ubi ait, sat esse si contentur, nullumque adesse præceptum confitendi. Nullos præceptum adei. An præceptum istud non est: Sancta sancte tractanda sunt? Contritione sit sanctus. An contritione perfecta opus est. Hanc verò contritionem perfectam difficillimam esse peccatori, docent omnes, & præcipue Catechismus Tridentinus p. 2. c. 5. §. 36. Et ipse Pater Viva ipsam contritionem imperfectam adeo diffici-

lem reputat ut eam excludat à Sacramento Penitentiae. Præfatum ergo opinionem reputo falsam, & adversam Catechismo Tridentino, & gravioribus Theologis. Accedit contritionem non aboleri peccatum nisi cum voto Sacramenti. An pressum hoc votum potest in ministro qui cum & tempore opportunum, & copiam Confessarii habeat, Sacramentum deliberatè onerit. Concilium Tridentinum sess. 23. cap. 7. perspicue definit, præmittendam esse à Sacerdote sibi conficio peccati mortalis confessionem sacramentalem, quantumvis sibi contritus videatur: subditque, quod si desit copia Confessarii, quamprimum confiteatur. Et hoc consilium non est, sed præceptum prima opportunitate complendum. Oppositum damnavit Alexander VII. prop. 28. & Catechismus Concilii Tridentini 2. p. cap. 5. §. 45. conceptis verbis hoc idem asserit de Sacerdotibus sibi gravi culpæ conficio. Cum Sacramenta ministrantur, aut percipiuntur, tunc confessio peccatorum non est. Idem statuit Rituale Romanum, cujus verba supra dedimus.

XIX. QUÆST. XII. Quamdiu & quibus ministrari Sacramenta debent? RESP. Parochi jure divino ministrare suis parochianis Sacramenta astringuntur, ut declarat Tridentinum sess. 23. c. 1. Tempore pestis cum viæ periculo hoc exercere minus debent. Plures hoc limitant ad duo Sacramenta Baptismi, & Penitentiae; sed restrictio injusta est. Cur factum visticum, & extremam unctionem ministrare non debent? Non modo pestis, verum etiam persecutionis tempore assiliter ovis suis Parochi astringuntur. Decedentibus Parochis tempore pestis, Sacerdotes privati etiam cum periculo viæ ministrare extreme egeritibus debent Sacramenta. Et ad hoc potissimum astringit Sacerdotes mendicantes, cum sint Episcoporum, & Parochorum cooperatores, & auxiliare copia. Huc enim pertinet eorum institutum, & in hunc finem fidelium elemosynis aluntur.

XX. QUÆST. XII. Licetne ministrantur Sacramenta indignis? RESP. Negant omnes, & idque expressè Christus prohibet. Nolite sanctum dare canibus. Peccatori tamen occulto Sacramenta publice petenti deneganda non sunt, quemadmodum Christus Dominus perdo Judæ Eucharistiam non denegavit. Occultè vero petenti peccatori, nisi signa penitentiae dederit, denegari debent. Peccatoribus autem publicis, & privati, & publice Sacramenta deneganda sunt, ut conicis tragicæ, mulierculis mimis, seu scortis, saltatricibus in theatris, publicis concubinaris, fornicatoribus, adulteris.

XXI. Nonnulli contendunt doctrinam hanc veram esse ordinariè, secus si mortis metus immineret: tunc enim administranda Sacramenta dicunt, nisi petantur in odium fidei, & contemptum Religionis: quia, inquit, citati auctores, præceptum de quo agimus, non est merè negativum, sed resolvitur in affirmativum prudenter dispensandi Sacramenta. Pape Prudens ergo studium servandæ viæ præferit ut Sacramenta ministrarentur publicis peccatoribus, qui Sacerdotis jugulum petunt, nisi ministraret? Non est præceptum

tum merè negativum istud: Nolite sanctum dare canibus, neque mittatis margaritas vestras ante porcos? Omnibus itaque spectatis falsa mihi est recentia opinio.

XXII. QUÆST. XIII. Licetne simulare Sacramentorum administrationem? RESP. Duplex simulatio. Altera expressa, & formalis, qua directè intenditur alterius deceptio, altera materialis, quæ fit ob justam causam permettendo alterius deceptiõnem. Simulationem formalem damnant omnes. De simulatione materiali nonnulli disputarunt olim, quorum opinione damnavit Innocentius XI. qui hanc thesim 29. damnavit: Urgens metus gravis est causa justa Sacramentorum administrationem simulandi.

XXIII. P. Claudius Lacroix lib. 6. p. 1. num. 153. docet, justè damnatam thesim utpotè indefinitam, & abstractam à simulatione formali, vel materiali: inquit enim: An autem damnatio extendi debeat ad simulationem materiale, colligi non potest ex verbis decreti. Hinc dividuntur auctores: nam non debere ad eam extendi tenent aliqui; è contra debere extendi, sicut contendit Gormaz. En quam verum sit unius distinctiuncule beneficio non raro eludi decreta pontificia. An disputatum unquam fuit inter Casuistas de simulatione formali? Si ais; ergo Casuista tales propagarunt licitam esse formalem deceptionem, quod nemo vel ex ethnicis Philosophis asseruit. Si negas; ergo extra disputationem est quod damnatio thesim comprehendat simulationem materiale: de qua solum disputarunt Casuista. Ergo ex verbis decreti pontificii, velle nolit P. Lacroix, expressè damnatur simulatio materialis.

XXIV. QUÆST. XIV. Licetne est petere Sacramenta à ministro indigno? RESP. Dum certo constat ministrum indignum esse, non licet extra necessitatis casum ab eodem Sacramenta petere, dum non est Parochus, vel paratus Sacramenta ministrare. Si Parochus sit, vel ejusdem vices sustinens, licetum parochianis est ab eodem Sacramenta petere, etiam cognito ut malo. Si tamen minister probus adesse, titulo charitatis ab hoc, & non ab illo petenda Sacramenta essent.

XXV. In extreme necessitatis casu, nempè in mortis articulo licetum est ab hæreticis, & schismaticis ab Ecclesia præfatis petere duo Sacramenta Baptismi, & Penitentiae, ut declaratum est à Tridentino sess. 14. cap. 7. Ut Sacramenta licitè petantur à ministro malo, sed tolerato, sufficit petantur à ministro malo, sed tolerato, sufficit gravis necessitas, puta adimplendi præcepti paschalis, quando tamen nullus adest Sacerdos probus. In tali enim casu nullam perens occasionem peccandi præbet, sed tantum consilium salutis suæ aternæ.

XXVI. De ceremoniis Sacramentorum, & de illis quæ sacramentalia dicuntur, vide tom. 8. diff. unica. lib. 1. cap. 14. ubi fusè hæc omnia explicata inventies, & hic brevitas causa omitto, quia graviora instant explicanda, & proluxiatem vetero-

DISSERTATIO II.

De Baptismo, & Confirmatione.

CAPUT I.

Baptismi notio, ejusque materia.

QUÆST. I. Quid sit Baptismus nove legis? RESP. Est, inquit Catechismus Tridentinus 2. p. c. 2. §. 5. Sacramentum regenerationis per aquam in verbo. Hæc definitio paucis materiam, & formam, & proprietatem Baptismi exponit. Esse Baptismus Sacramentum regenerationis constat ex Evangelio. In verbo sita est Sacramenti forma. S. Thomas 3. p. q. 66. art. 1. hanc Baptismi descriptionem tradidit: Est Sacramentum quo homo exteriori abluitur, & spiritualiter regeneratur per aquam sub forma verborum à Christo præscripta. Utraque definitio eodem recidit.

II. QUÆST. II. Quanam Baptismi materia? RESP. Duplex, remota, & proxima. De illa nunc; de hæc infra. Aqua sola naturalis est materia remota Baptismi, ut Joan. 3. habetur: Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non potest intrare in regnum Dei. Cur potius aquam Christus Dominus elegerit, quam alium liquorem, nulla vera assignari ratio potest præter divinum voluntatem. Plures congruentias assignant Patres, Ambrosius, Hieronymus, quas 3. p. q. 66. art. 3. recitet S. Thomas.

III. QUÆST. III. Num vetustus, & probandus usus sit, quo Ecclesia Romana consecrat aquam Baptismi infusionem? RESP. Verulam esse hanc sacram consuetudinem, evincunt Patres, Basiliius, Cyrillus, Cyprianus, & alii. Vide testimonia tom. 8. lib. 2. diff. 1. cap. 2.

IV. QUÆST. IV. Quanam aqua dicenda sit naturalis? RESP. Solam aquam naturalem esse Baptismi materiam adfirmant Catholici omnes. Quanam dicenda sit aqua naturalis, respondet Rituale Romanum jussu Gregorii XIII. editum, esse aquam fontium, puteorum, maris, fluminum, lacuum, stagnorum, paludum, cisternarum, & pluvialium; & sic quancumque simplicem, & puram, que propriam aquæ speciem retineat: nec referre frigida sit, an calida; non autem esse aquam artificialem, ut ex roseis, storibus, herbis, seu similibus rebus expressam, aut distillatam, neque quomvis alium liquorem. Quomodo, & quot modis corumpi aqua naturalis possit, explicat 3. p. q. 66. art. 4. S. Thom. Cæterum opus non est Philosophorum disputationibus; commune hominum judicium sufficit ad aquam naturalem dignoscendam.

V. Disputant num una vel altera gutta aquæ sufficiat ad Baptisum. Verum disputationes istæ vanæ sunt. Ea aquæ quantitas necessaria est quæ sufficiat ad abluendum. Una autem aut altera gutta verè non abluit. Aquam esse sale liquidam extra necessitatis casum non censendum esse materiam Baptismi; bene verò aquam resolutam ex nive, glacie, gelu, vel tore cali, ut docet communis